

## Skaitmeninis pilietiškumas. Kas tai?

- A. Šiandien tėtis vėl man priekaištavo, kad per daug laiko praleidžiu prie ekrano.
- B. Nieko naujo – nėra dienos, kad tokių priekaištų negirdėčiau. Vyresnei kartai sunku suprasti, kad skaitmeninis pasaulis – tikrovė.
- A. Daugelis nė nežino, kad tas pasaulis turi savo kūrimosi istoriją ir veikia pagal panašius dėsnius. Įsivaizduok tokį paveikslą: kaitrios vidurdienio saulės nušviestoje aikštėje – agoroje – šurmuliuoja daugybė togomis apsisiautusių vyrų. Vieni rimtai nusiteikę kažką karštai tarpusavy aptarinėja, kiti stovi nukreipę žvilgsnius į pakylą aikštės viduryje. Ant pakylas stovintys keli vyrai atidžiai žiūri į minią ir skaičiuoja iškeltas rankas. Senovės Graikijos piliečiai priima sprendimus, naudojami savo kaip piliečių teisėmis.
- B. Gerai, įsivaizduoju, bet ką gi tu turi galvoje?
- A. Nesupranti? Pilietiškumo sąvoką! Atsiradusi dar senovės Graikijoje, ji gyvavo bėgant amžiams ir keičiantis santvarkoms. O XX a. pabaigoje sparčiai vystantis visas gyvenimo sritis užvaldančioms skaitmeninėms technologijoms Mike'as Ribble'as sukūrė tris principais – gerbti, mokyti ir apsaugoti – pagrįstą skaitmeninio pilietiškumo sąvoką, ir ji įsitvirtino skaitmeniniame pasaulyje.
- B. Tikrai? O iš kur tu tai žinai?
- A. Na, nugirdau, kad Europos Taryba 2025 m. paskelbė skaitmeninio pilietiškumo ugdymo metais, ir paskaičiau apie tai internete.
- B. O tėvai tuo metu bambėjo, kad vėl tupi internete?
- A. Kaip visada...
- B. O kaip tas skaitmeninis pilietiškumas pasireiškia?
- A. Jis apima daugybę dalykų, susijusių ir su teisėmis, ir su atsakomybe. Jei kalbėsime apie teises, tai yra laisvė reikšti nuomonę internete, įgyti skaitmeninių įgūdžių ir žinių, kaip veiksmingai naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir platformomis, kaip rasti informacijos internete, kaip ją vertinti ir ja dalytis. O jei kalbėsime apie atsakomybę, tai yra etiškas elgesys internete, laikantis principo „elkis taip, kaip norėtum, kad būtų elgiamasi su tavim“. Be to, negalima praleisti pro akis netinkamo elgesio – patyčių, melagienų skleidimo, kibernetinių nusikaltimų. Tuomet reikia kuo skubiau apie tai pranešti, kad būtų užkirstas kelias tolesnei šių dalykų sklaidai.
- B. Žinai, tikrai mane sudominai. Reikės daugiau pašniukštinti internete.
- A. Tik nepamiršk – gali sulaukti priekaištų, kad ir vėl prilipęs prie ekrano...